



Innst. S. nr. 5

(2002-2003)

Innstilling til Stortinget fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen

Dokument nr. 8:143 (2001-2002)

Innstilling fra kirke-, utdannings- og forskningskomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga, Rune J. Skjælaaen og Eli Sollied Øveraas om å etablere et nasjonalt forsøk med samarbeid mellom skole og idrettslag om tilbud til alle elever i grunnskolen om daglig fysisk aktivitet

Til Stortinget

1. SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen legge til rette for et landsomfattende samarbeidsprosjekt mellom skolen og idrettsbevegelsen om å gi alle elever i grunnskolen mulighet til å drive fysisk aktivitet 1 time daglig."

Forslagsstillerne viser til den alarmerende økningen i livsstilssykdommer i befolkningen og sammenhengen mellom fysisk aktivitet og helse. Grunnlaget for gode vaner legges tidlig. Skolen bør samarbeide med frivillige organisasjoner i dette arbeidet. Ideen er hentet fra den svenske Bunkeflomodellen.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Høyre, Ine Marie Eriksen, Jan Olav Olsen, Raymond Robertsen og Søren Fredrik Voie, fra Arbeiderpartiet, Vidar Bjørnstad, Eva M. Nielsen og Karita Bekkemellem Orheim, fra Fremskrittspartiet, Ursula Evje og Jan Koløy, fra Sosialistisk Venstreparti, Lena Jensen og lederen Rolf Reikvam, fra Kristelig Folkeparti, Arne Lyngstad og Elsa Skarbøvik, fra Senterpartiet, Rune J. Skjælaaen, fra Venstre, Trine

Skei Grande, og representanten Jan Simonsen, deler den bekymring forslagsstillerne uttrykker i bakgrunnen for forslaget, om helseproblemer på grunn av manglende fysisk aktivitet. Problemet, som er bredt og sammensatt, berører mange instanser. Komiteen vil minne om at foreldrene er hovedopdragere og derfor har et ansvar sammen med skolen for barnas fysiske helse.

Komiteen viser til at Regjeringen har tatt initiativ til å utarbeide en melding om folkehelse. Denne meldingen skal bl.a. behandle utfordringene med fysisk inaktivitet blant barn og unge og skolens rolle i forhold til dette. Komiteen viser til kroppsøvingsfagets plass i læreplanverket når det gjelder totalt timetall i grunnskolen, samt skolens opplegg for aktivitetsdager samt at frie aktiviteter og lek har stor plass på småskoletrinnet. L97 legger stor vekt på aktivitet og utfoldelse for elevene. Skoleeier har i realiteten stort handlingsrom for å legge til rette for en betydelig grad av fysisk aktivitet innenfor læreplanverkets rammer.

Komiteen viser videre til statsrådets brev til komiteen datert 23. september 2002 der det vises til det nasjonale arbeidet som er igangsatt for å utvikle bedre skoleanlegg, presentasjonen av gode eksempler på nærmiljøanlegg i samarbeid med Norges Idrettsforbund, Norges Olympiske Komité, Kommunenes Sentralforbund og Kultur- og kirke departementet samt at det er utarbeidet nye retningslinjer for søknad om spillemidler til slike anlegg. Retningslinjene gjør det mulig for både kommuner, idrettslag og andre å søke om midler.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, vil understreke at timetall og innhold i ett av grunnskolens fag også vil påvirke skolens øvrige fag og arbeidsområder. Derfor bør et så omfattende forslag som det som foreligger fra

representantene Haga, Skjælaaen og Sollied Øveraas sees i sammenheng med hele skolens struktur og innhold. Flertallet viser til det nedsatte Kvalitetsutvalget som skal vurdere hele strukturen og innholdet i grunnskolen. Utvalget skal avgi sin innstilling våren 2003.

Komiteen er kjent med de regionale forsøk som foregår i dag med utgangspunkt i den svenske Bunkeflomodellen. I Nordland startet prosjektet Aktiv oppvekst i Nordland i 2001 og har en varighet på fire år. Etter endt utprøvsperiode vil det bli vurdert om prosjektet skal gjennomføres i hele landet. Et lignende prosjekt gjennomføres i Buskerud. Dette prosjektet er beskrevet av forslagsstillerne i bakgrunnen for forslaget. Dette forsøket er også inne i sitt andre år.

Komiteen ser det som vesentlig at alt arbeid i skolen skjer på skolens premisser og har pedagogisk forankring.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og representanten Simonsen, mener at sentrale tiltak som settes i gang i skolen, må ha dokumentert effekt. Erfaringer som er gjort i de regionale prosjektene, bør derfor gjennomgås før det vurderes om Bunkeflomodellen lanseres som et nasjonalt prosjekt.

Flertallet støtter intensjonen i forslaget, men forslaget bør utredes videre av regjeringen, for å utvikle en modell for å bedre den fysiske aktiviteten i befolkningen med skolen som virkemiddel.

Flertallet vil understreke at idretten er basert på frivillig innsats. Dette betyr at i tillegg til at denne type arbeid må skje på skolens premisser, så må idretten selv bestemme om de ønsker å være med i denne type arbeid. Flertallet viser videre til at et slikt forslag også betyr en stor grad av frikjøp av idrettsledere og trenere, som i stor grad i dag utfører sine leder- og treneroppgaver på ettermiddag og kveldstid.

Komiteen ønsker at en i denne sammenheng vurderer en norsk modell der man ser muligheten av å kombinere innsatsen på skolen og styrke det frivillige idrettsarbeidet i nærområdet.

Komiteen vil understreke at en i det videre arbeidet lar idretten være en av premissleverandørene for utvikling av modellen og hvordan den skal gjennomføres.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet viser til en rekke undersøkelser som presenterer urovekkende resultater når det gjelder helsetilstanden til norske barn og ungdommer. I løpet av siste generasjon er barns lek blitt flyttet mer innendørs. Stadig flere barn og unge er fysisk inaktive, og kløften mellom aktive og passive barn vokser. Økt velstand gir tilgang på nye passiviserende underholdningstilbud.

Disse medlemmer viser til at nyere tall fra Statens råd for ernæring og fysisk aktivitet tyder på at fysisk aktivitet gir store helsegevinster. Generelt sett tyder forskning på en halvering av risikoen for de største folkesykdommene dersom en er fysisk aktiv. Grunnlaget for gode vaner og en god helse legges tidlig i livet, og det er klare medisinske argumenter for nødvendigheten av at barn i grunnskolealder regelmessig driver med fysisk aktivitet. Inaktivitet har ikke bare helsemessige, men også økonomiske konsekvenser. Et eksempel er diabetesbehandlingen i Norge som i 1999 kostet over 4 mill. kroner. Det vil si nesten 100 000 kroner pr. person som har diabetes. Økende inaktivitet i kombinasjon med overvekt vil medføre en betydelig økning i antall diabetespasienter, mens regelmessig fysisk aktivitet kan forebygge og i beste fall snu denne utviklingen.

Barn og ungdom tilbringer mesteparten av hverdagen på skolen. Disse medlemmer mener derfor at skolen er en svært viktig arena for å øke aktivitetsnivået hos elevene og derigjennom innarbeide gode vaner som gir grunnlag for en god helse i voksen alder. Til tross for dette er antall timer avsatt til kroppsøving redusert de senere år.

Disse medlemmer vil vise til at det allerede er etablert prosjekter i flere norske kommuner etter modell fra Sverige, den såkalte "Bunkeflomodellen", der det er etablert en samarbeidsmodell mellom skoler og idrettslag. Hovedhensikten er å legge til rette for én time fysisk aktivitet daglig. Etter at modellen nå har vært utprøvd i 4 år, viser resultatene fra Sverige at prosjektet er svært vellykket. Det er dokumentert at elevene har bedret konsentrasjonsevnen, bedre faglige prestasjoner, mobbingen er redusert, økt foreldreengasjement, flere er blitt aktive i idrettslagene for å nevne noen gevinster. Svenske myndigheter har vedtatt å utvide prosjektet fra i dag å gjelde 900 skoler til å innføre modellen på landsbasis. Disse medlemmer viser til at erfaringene fra igangsatte prosjekter i Norge så langt viser gode resultater.

Disse medlemmer viser til at L97 vektlegger integrering av fysisk aktivitet i skolehverdagen:

"Barn lærer med alle sanser og gjennom å bruke kroppen aktivt. Dei må derfor få rikeleg med tid til lek og til annan fysisk aktivitet heile skuledagen, ikkje berre i kroppsøvingstimane og i friminutta."

Disse medlemmer viser til at en ny rapport utarbeidet av Den norske lægeförening, "Mot i brytet...stål i ben og armer" (2002), slår fast følgende:

"- fra et medisinsk synspunkt må kroppsøvingundervisningen i skolen utvides betydelig, til én time hver dag på alle klassetrinn."

Denne målsetningen viste også statsråd Dagfinn Høybråten til den 3. april 2002 på en pressekonferanse i anledning markeringen av Verdens Helsedag.

Mange instanser på ulike forvaltningsnivåer har allerede et ansvar for å drive forebyggende arbeid rettet

mot barn og unge. Aktører innen helse, skole og idrett bør etter disse medlemmers oppfatning inngå samarbeid og forene sine ressurser i dette arbeidet. Aktuelle samarbeidspartnere er derfor skole, lokale idrettslag, fylkeslegen, Statens utdanningskontor og idrettskretsene. Erfaringene både fra Sverige og prosjektene i Norge viser at det er nødvendig å avsette personalressurser som har til oppgave å koordinere samarbeidet mellom de parter som deltar i prosjektet.

Disse medlemmer viser til at det innenfor idrettsbevegelsen finnes kompetanse og engasjement som skolen bør kunne dra veksler på. I denne sammenheng er det ikke fokus på prestasjoner, men det å gi barn og ungdom mulighet til å prøve ulike aktiviteter som er lystbetont. Konkurransetid skal fortsatt være forbeholdt den organiserte idretten på fritida.

I 2003 er det 400 år siden innføringen av offentlige helsetjenester i Norge. Disse medlemmer mener dette er en god anledning til å foreta nye grep i det forebyggende arbeidet, der barn og ungdom gis muligheten til å utvikle ferdigheter og til å ta ansvar for egen helse i et livslangt perspektiv. Det er bedre å forebygge i forkant enn å reparere i etterkant.

Disse medlemmer ber derfor Regjeringen legge til rette for at et samarbeid mellom skole og idrettsbevegelsen, etter modell fra den svenske Bunkeflommodellen, på sikt kan etableres i alle landets kommuner. Gjennom prosjektet skal fysisk aktivitet være et daglig kjerneemne i skolehverdagen. Tilbud om én times fysisk aktivitet daglig bør omfatte barn og ungdom i

alderen 0-18 år. Disse medlemmer mener det i første omgang bør etableres et treårig prøveprosjekt der et antall kommuner gis anledning til å prøve ut en slik modell i henholdsvis barnehage, grunnskole og videregående skole.

Disse medlemmer fremmer dokumentets forslag.

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet:

Stortinget ber Regjeringen legge til rette for et landsomfattende samarbeidsprosjekt mellom skolen og idrettsbevegelsen om å gi alle elever i grunnskolen mulighet til å drive fysisk aktivitet 1 time daglig.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen viser til dokumentet og merknadene ovenfor og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument nr. 8:143 (2001-2002) - forslag fra stortingsrepresentantene Åslaug Haga, Rune J. Skjælaen og Eli Sollied Øveraas om å etablere et nasjonalt forsøk med samarbeid mellom skole og idrettslag om tilbud til alle elever i grunnskolen om daglig fysisk aktivitet - vedlegges protokollen.

Oslo, i kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, den 15. oktober 2002

Rolf Reikvam
leder

Jan Olav Olsen
ordfører

Karita Bekkemellem Orheim
sekretær